

Vaitkaus šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

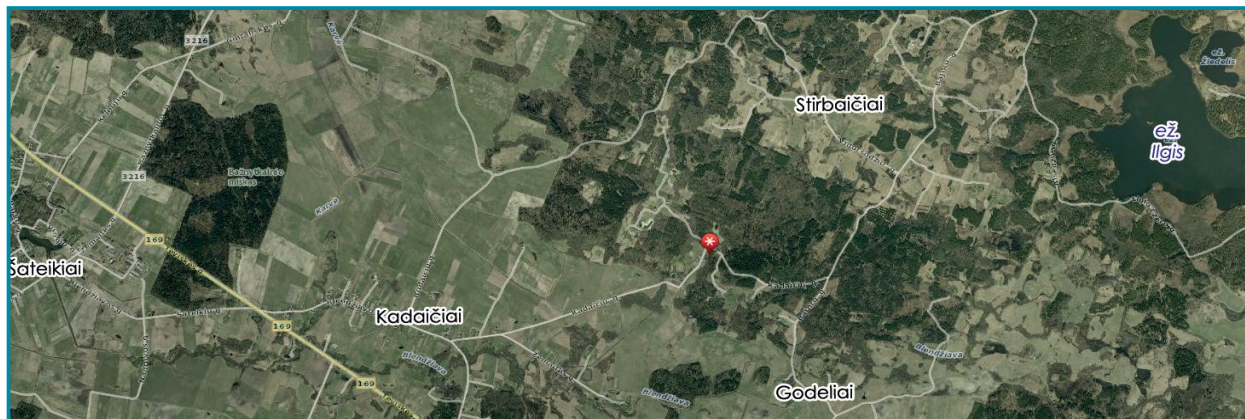
Stirbaičių šaltinis

Koordinatės

LKS: 360576; 6209323

Adresas

Stirbaičių k., Platelių sen.,
Plungės r. sav., Žemaitijos
NP žemės ūkio ir miškų zona.
Šaltinis yra pietvakarinėje
Stirbaičių kaimavietės
dalyje, P–PV Stirbaičių
miško pakraštyje su ten
pamiškėje viena šalia kitos
„sutūpusiomis“ Girdos,
G. Diržinsko, Vaitkaus (dabar
Šeškausko) sodybomis. Visos
jos čia susigrupavusios palei
keliuką, atsišakojantį link
Kadaičių ir Bukantės

Aplinka

Drėgname, pažliugusiame durpėtame ir dumblėtame kiek įdubusiame šlaitelyje, pakraščiais apsuptame eglų, baltalksnių pavėsio, atsiveria dvi vandeniu srūvančios versmės. Ši keliais židiniai besiliejanči šlapvietė ir vadinama Vaitkaus šaltiniu. Šaltinis liejasi Babrungėnų kraštinių darinių ruožo Stirbaičių (Strb) kalvoto moreninio ir fluvioglacialinio masvyvo išorinės pietinės pašlaitės sulėkštėjusiame padrėkusiame ir nuotakiame šlaito įlinkime. Iš šonų jį spaudžia apyplokščiai ir statmeni pagrindiniam šlaitui PV kryptimi labiau išsikišę ir virš pažemėjimo kiek pakilę aukštesni gūbriukai. Neplatus šlaitinis įlinkimas įdubęs 130–110 m NN altitudėse ir nusidriekia į pietus, palei miško proskyną. Pačioje viršutinėje, kiek statesnėje šioje nedidelių tarpugūbrių pažemėjimo dalyje ir atsiveria šaltiniuotos ištakos paviršiniai židiniai. Šioje Stirbaičių kaimavietės dalyje išsimėtę nedideliame (apie 12 ha) plote vienas netoli kito trykšta net 4 šaltiniai. Jie sudaro dar vieną atskirą ir gausnę šios vietovės šaltinių grupę. Vaitkaus šaltinis yra pats „rytinis“

šioje grupėje. Kiti liejasi pavieniais židiniai, išsimėtę vakarų kryptimi palei erozinę pašlaitę.

Dabartinė būklė, kaptazas

Aukščiau trykstančioje versmėje, apie 1,5–2 m skersmens lėkštoje uždumblėjusioje duobutėje įrengtas senas keturkampis (1 × 1 m) nestorų rąstelių rentinukas. Dabar jis papuvęs ir apgriuvęs. Nutekėjime iš jo, rytinėje pusėje, iš pažliugusio grunto kyšo stambūs apsamojo akmenys (granitiniai rieduliai). Tarp jų žemyn nuteka gan smagi tėkmė (debitas kažkur iki 1 l/s). Kiek žemiau pirmosios, klampioje įduboje su nutekančiu vandeniu dumblą judina dar 2–3 pavienės vandens išsiliejimo paviršium ištakos. Aplink apsamojusi, nuvirtusių medžių kamienais ir išsvartomis „prispausta“ šlapvietė. Jos pasitvenkime įleistas apie 0,8 m skersmens betoninis rentinukas. Jo išlietas viršus vos kyšo virš vandens, iki tvirtesnio dugno apie 35–40 cm vandens stulpas. Rekonstruoti metu vandens savybės tirtos šiame kaptuotame šulinėlyje.

Vandens fizikinės savybės

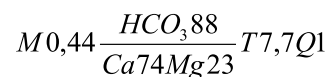
Šaltinio vanduo yra švarus, skaidrus, bekvapis, neužsistovintis – pratekantis. Versmėje nėra geležies ar kitokių (išskyrus dumblą, prikritusių medžio šakų liekanas) nuosėdų. Vanduo vietoje (2012-08-28) išmatavus mobiliu matuokliu buvo 7,7 °C temperatūros. Hidrogeocheminė vandens formavimosi aplinka silpnai šarminė (pH = 7,73). Savitasis elektros laidis (SEL = 476 μS/cm), vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas (Eh = +210 mV), deguonies kiekis (O₂ = 7,40 mg/l).

Vandens cheminės savybės

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	440		
Sausoji liekana 180 °C	288		
Bendrasis kietumas		5,56	
Karbonatinis kietumas		4,98	
Nekarbonatinis kietumas		0,58	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	9	0,25	4,43
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	16	0,33	5,85
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	304	4,98	88,30
Nitritai, NO ₂ ⁻	0,01	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	5	0,08	1,42
Kationai:			
Natris, Na ⁺	4	0,17	2,95
Kalis, K ⁺	1	0,03	0,52
Kalcis, Ca ²⁺	85	4,24	73,61
Magnis, Mg ²⁺	16	1,32	22,92
Amoniakas, NH ₄ ⁺	0,00	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,47		
Permanganato skaičius, mg O/l	1,60		
Bendroji geležis, Fe mg/l	0,05		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	443		

Šaltinio vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų. Bendroji ištirpusių mineralinių medžiagų suma (bendroji mineralizacija) 440 mg/l. Vanduo santykinai kietas, bendrasis kietumas siekia 5,56 mg-ekv/l. Vandenyje nedaug chloridų (9 mg/l), natrio koncentracija (4 mg/l), nedidelis ir organinės medžiagos kiekis (permanganato indeksas 1,6 mg/l), geležies koncentracija 0,05 mg/l.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Surinkti nepavyko.

Tipas

Krintantis erozinis (kontaktinis?)

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Vidutinio vandeningumo reikšmingas šaltinis, debitas 1 l/s

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2012